

REGIO | HART
VAN | BRABANT
Regionale Energiestrategie

Verslag RES Hart van Brabant
Atelier Grootschalige Opwek

6 juni 2017

Gegevens

Datum: 07-06-2017

Locatie: Gemeentewerf Waalwijk

Tijdstip: 9.00-11.30 uur

Aanwezig: Maaïke Paulissen (Tilburg), Harmen de Kool (BOM), Willem Jaspers (ERAC), Joost Ruiter (ERAC), Esther Raats (Waalwijk), Pieter Biemans (Tilburg), Bernard Lambooi (Dongen), Joris van Bortel (MOED), Mark Roza (Dongen), Albert Latijnhouwers (Tilburg), Hanneke van Lieshout (Goirle), Geert Moolenschot (Waalwijk), Jos Römgen (Spinderwind), Toon den Engelse (Hilvarenbeek), Luuk Muller (ERAC), Patrick de Rooij (waterschap Brabantse Delta), Jeroen Tolboom (ABG)

Afwezig: gemeenten Heusden, Oisterwijk en Loon op Zand

Voorstelronde

Wat verwachten we van vandaag?

- Op weg worden geholpen aan de hand van aantal concrete projecten
- Niet in herhaling vallen met wat bij de Expertmeeting in januari is besproken
- Handvatten aangereikt krijgen om meer mogelijk te maken rond grootschalige opwek
- Bijdrage leveren aan vraagstukken over financiering en realisatie van projecten, kijken naar bereidheid gemeenten en andere partijen om hieraan samen te werken
- Concreter beeld wat we werkelijk gaan proberen te realiseren in de regio
- Verdere blik naar toekomst over hoe het er mogelijk over 20/30 jaar uitziet
- Geen lokale plannen aan elkaar vertellen, maar als regio op korte en middellange termijn tot een gezamenlijk beeld komen wat Hart van Brabant kan betekenen
- Meer integrale benadering, niet alleen vanuit energie kijken, maar ook bijvoorbeeld milieu
- Niet de losse projecten opnoemen, maar wat past in ons landschap en zet zoden aan de dijk in de regio
- Wat kan wel in plaats van wat kan niet?

Inleiding door Willem Jaspers

Waar en hoe kan het wel? Dat is de kernvraag. Er zijn voldoende initiatieven, maar deze blijven steken op een bepaald punt in ontwikkeling of effect. Grootschalige initiatieven zijn zeer beperkt. De opgave vereist dat ruimte en ruimtelijke afwegingen voorop worden gezet bij discussies over grootschalige opwek. Waar en hoe passen windmolens en zonnepanelen in ons landschap?

Kerncijfers:

- In 2050 is het totale energiegebruik 36.9 PJ als energiebesparingsmaatregel op het huidige niveau blijven
- Als alle besparingen worden gerealiseerd blijft nog 27.1 PJ over in 2050
- 1 PJ is 38 windturbines, 251 hectare zonnenveld, 103.600 woningen met zonnedaken
- (zie de meegestuurde powerpoint, inclusief de handout, voor meer cijfers)

Vandaag willen we de vraag beantwoorden: Hoe en waar gaat Hart van Brabant grootschalig opwekken?

→ De Regionale Energiestrategie gaat een proces vormgeven om tot een energiemix te komen die een energieneutraal Hart van Brabant mogelijk maakt. Hoe gaat die mix er uitzien?

Balans tussen opwekmogelijkheden en ruimtelijke inpassing is belangrijk. Vandaag is gekozen om biomassa, zon en wind te bespreken omdat deze bronnen in Hart van Brabant *momenteel* de meeste energie kunnen opwekken.

Over de resultaten van de expertmeeting: constatering dat veel gemeenten nu eigenlijk alweer verder zijn, dat er meer initiatieven spelen. Voorbeeld: bij HAVEP naast biomassa nu ook groot oppervlak aan zonnepanelen geplaatst

Windenergie

Essentiële vraag: is Hart van Brabant geschikt voor windenergie? En willen we dat wel in ons landschap?

Beperking windenergie in Dongen door hoogspanningsleiding en radartechnologie Gilze-Rijen. Waarom wel beperking in Dongen en Tilburg niet? Regionaal oppakken, dan sta je sterker. Komt nu op bord van MOED, dit zou bijvoorbeeld burgemeester moeten oppakken.

Opties:

- Meer kijken naar welke wet- en regelgeving ons beperkt, wat maakt het ons onmogelijk? Daarmee naar de betreffende minister stappen
- Crisis- en herstelwet mogelijk aanpakken om bepaalde zaken al op te lossen
- Sterke portefeuille vormen van bijvoorbeeld potentiële windinitiatieven en gezamenlijk ervaren belemmeringen aangeven

Afwegingen en vragen bij windenergie:

- Principieel tegen of nadenken over mogelijkheden?
- Solitair, in clusters of juist in lijnen denken? Wat is ruimtelijk meer bespreekbaar? Lichte voorkeur voor uitsluitend in lijnen denken, maar geen overeenstemming
- Nuance: ook aandacht voor type landschap. Niet direct helemaal vol zetten, maar maatwerk leveren, met meer aandacht voor alternatieven
- Urgentie aantonen, zeker aan politiek: zonder windenergie lukt het niet
- Windmolens hebben niet de voorkeur, dit moet wel in strategie worden opgenomen
- Windmolens zijn natuurlijk niet voor eeuwig, na bijvoorbeeld 20 jaar kunnen deze weer worden afgebroken als andere technieken dan verder en rendabeler zijn
- Uitgangspunt dat je zou moeten hanteren: wind gaat vaak over grote massale molens, maar er zijn ook bijvoorbeeld ontwikkelingen op verticale molens. Denk ook na over dit soort innovaties.

De drie infrastructurele lijnelementen: willen we met elkaar deze lijnelementen versterken door grootschalig windenergie op te pakken? En zo ja, welke technische en ruimtelijke beperkingen zijn er dan?

Conclusies:

- Wind heeft niet de voorkeur, maar er bestaan momenteel geen andere mogelijkheden
- Moet ruimtelijk inpasbaar zijn
- We hoeven niet structureel vast te zitten aan wind
- Als het toch moet: A59, bedrijventerreinen (van flink formaat zoals Vossenbergh) en eventuele andere kansrijke gebieden onderzoeken
- Eventueel aansluiten bij wat er al is, we hebben immers al windmolens staan.
- Openstaan voor innovaties
- (Geen solitaire windmolens)

→ Nuancering (eigenlijk al een volgende stap): knip de regio niet op in ruiten door windmolens langs dominante lijnen dwars door de regio te plaatsen.

Zonne-energie

Toelichting Postcoderoos (Joris van Boxtel): als je zelf op je dak geen panelen kunt plaatsen, kun je – als je binnen een bepaald postcodegebied valt – investeren in panelen op andermans dak (bijvoorbeeld van een boer). Daarmee ontvangen huishoudens korting op de energiebelasting. Een postcoderoos kan al vanaf 300 panelen, maar voor bijvoorbeeld een half dorp moet je denken aan hectaren. Het betreft 12 panelen per woning. Initiatief komt nog niet voldoende van de grond. Waar loopt het vast? Grondposities? Financiering? Dat zijn we nu aan het ophalen.

Gemeente Dongen staat aan vooravond om 20 hectare zonnepanelen op een veld aan te leggen, veld is nu nog agrarische grond die grenst aan bedrijventerreinen. Zou dit ook in andere gemeenten kunnen?

Om groter te denken in zonne-energie moet je breder denken dan alleen de geschikte daken, die komen wel vol wordt aangenomen. Als je alle geschikte daken vol legt met zon kom je maar tot 1 PJ. Welke plekken zouden geschikt zijn naast daken? Vanuit RES inventariseren per gemeente wat er loopt en waar de mogelijkheden liggen. Opties:

- Wind en zon combineren: waar windmolens staan ook zonnepanelen leggen, is verder toch 'nutteloze' grond.
- Drijvende panelen plaatsen op plassen, vloeivelden
- Parkeerplaatsen zoals bij ziekenhuizen, De Efteling

Deel opbrengst voor de burger? In Dongen is dit bijvoorbeeld politiek al afgedwongen. Bij wind is het participatiedeel al verplicht, dit zou je ook voor zonnepanelen kunnen doen, maar is dit wenselijk? Optie is om dit in een Green Deal-context te plaatsen. Als je projectontwikkelaar energie bent als je meer opwekt dan je zelf nodig hebt ga je ook sociale inzet doen. Echter, wanneer je als bedrijf alleen wil opwekken wat je zelf nodig hebt, dan moet die participatie niet verplicht worden. Het is zeker aan de regio om de mogelijkheden voor een dergelijke regeling te onderzoeken en eventueel af te dwingen.

Je kunt ook denken aan functies die 15 jaar of langer hetzelfde blijven (zoals vliegbasis Gilze-Rijen of natuurgebied) om te kijken wat daar mogelijk is. In de externe veiligheidscontouren kijken naar ruimte waar verder toch niets mee mag gebeuren. Dit zou net als wind in een portefeuille geplaatst moeten worden, om een grotere politieke invloed te kunnen hebben.

Hoe kan het dat panelen bij bedrijven in het weekend gewoon worden uitgezet, omdat het bedrijfsmatig niet interessant is? Wat beweegt zo iemand om dit te doen? Ergens lijkt een blokkade te zitten. In een vergelijkbaar probleem, alle bedrijven willen BREEAM-subsidie, maar toch plaatsen ze niet massaal zonnepanelen op hun daken. Er zit iets waardoor het plaatsen van zonnepanelen niet loont voor een ondernemer. Hier kan regionaal misschien iets voor geregeld worden, bijvoorbeeld door dit te combineren met een postcoderoos. Regelgeving zit meer op EZ-niveau. Vanuit de inventarisatie van de postcoderoos kan dit ook bij een jurist worden neergelegd waar dit aan ligt.

Afsluiting

Dit is eerste atelier in reeks van meerdere. Warmte en mobiliteit komen er nog aan in juli.

Zijn er zaken onbesproken gebleven op het gebied van grootschalige opwek?

- Biomassa is niet behandeld, zal voor een volgende keer zijn
- De volgende stap zou moeten zijn om de belemmeringen in beeld te brengen en om te zetten in kansen
- Hoe krijgen we maatschappelijke organisaties aangehaakt? Energiecorporaties zijn een kwetsbare groep.

- Eventueel terug naar het gemeentelijke energiebedrijf
- Kansen in kaart, nu nuancering aanbrengen.
- Waar prioriteer je qua locatie en energievorm?
- Om het mogelijk te maken dat we windmolens later vervangen door andere technologieën, is het belangrijk om goed de technologische ontwikkelingen in de gaten houden
- Is het plaatsen van zonnepanelen op daken een lokale of regionale opgave? Daken dragen immers maar voor een klein deel bij aan de totale opgave
- Blijf denken in Green Deal-achtige constructies, zodat je concreter kunt worden vanuit het grotere plaatje
- Denk niet dat je het in 1x erdoor krijgt bij de politiek, ook zij zullen eerst in belemmeringen denken
- Sociale/menselijke kant meer naar voren laten komen in de strategie. Kijk ook naar vraag van consumenten, niet alleen producent: mensen moeten ook alleen maar duurzame energie willen hebben, hier sluit bewustwording op aan
- Aangeven wat op welke schaal moet worden gedaan. Wat lokaal? Waarvoor lobbyen in Den Haag? Welke portefeuilles hebben voorkeur?
- Probeer voorbeelden te geven van nieuwe technologieën die aanspreken, zoals de wokkelwindturbine
- Niet wachten, nu doen. In de tijd dat je zit te wachten heb je de windmolens al afgeschreven.
- Maak een kansenkaart en leg deze eens over elkaar met alle andere kansenkaarten die er al zijn in de regio
- We zouden scenario's kunnen uitwerken van de impact van windmolens
- Laat het snel willen handelen niet ten koste gaan van het ruimtelijke aspect
- Laat ecologen meepraten als je op grote schaal gaat kijken
- Hart van Brabant zou een innovatietuin kunnen worden voor allerlei duurzame initiatieven. Zo stimuleren we technologische innovatie, kunnen we zelf van de energetische opbrengst profiteren en werken we aan de zichtbaarheid van de energietransitie bij de inwoners van Hart van Brabant. Met een innovatief imago en een aantrekkelijk duurzaamheidsklimaat zouden we grote stappen kunnen maken.